

Обставини справи

Справа стосувалася скарг заявника за пунктом 1 та підпунктом «с» пункту 3 статті 6 Конвенції у зв'язку з усним слуханням, проведеним в адміністративній справі проти нього, яке відбулося за допомогою відеозв'язку на підставі процесуальних норм, прийнятих у контексті пандемії, спричиненої коронавірусною хворобою (далі – COVID-19).

20 квітня 2020 року муніципалітет Відня видав постанову про накладення стягнення на заявника за порушення Закону Відня про парі. Стверджувалося, що не було належної системи контролю входу до приміщення букмекерської контори, відповідальним уповноваженим представником якої він був, коли компетентні органи інспектували її 24 квітня 2019 року. Як відповідальний уповноважений представник, він відповідав за забезпечення дотримання Закону Відня про парі. Муніципалітет наклав на нього штраф у розмірі 6 600 євро (EUR) плюс витрати у розмірі 660 євро, із заміною на п'ять днів і чотирнадцять годин позбавлення волі у разі несплати.

19 червня 2020 року заявник подав скаргу до Віденського регіонального адміністративного суду, у якій він оскаржував, *inter alia*, факти, встановлені муніципалітетом Відня у постанові про накладення стягнення. Він також вимагав провести публічне усне слухання у будь-якому випадку.

10 вересня 2020 року Регіональний адміністративний суд викликав заявника на слухання, яке було заплановане на 22 жовтня 2020 року через відеозв'язок. Суд попросив заявника надати адресу електронної пошти та зв'язатися з канцелярією для проведення технічного тесту перед слуханням, а також поінформував заявника, що відповідно до розділу 44 Закону про процедуру адміністративних судів він може відмовитися від свого права на проведення усного слухання у будь-який момент до початку слухання.

Нарешті, суд зазначив, що як запобіжний захід з метою боротьби з поширенням COVID-19, усім особам, які бажають увійти до будівлі Регіонального адміністративного суду, вимірюватимуть температуру тіла за допомогою безконтактного інфрачервоного термометра. Перебуваючи всередині будівлі суду, необхідно дотримуватися мінімальної дистанції в один метр між усіма особами. Також було обов'язковим носіння масок, що закривають рот і ніс. Крім того, усі особи, які бажають отримати доступ до частини будівлі, де розташовані зали судових засідань, повинні пройти перевірку безпеки. Однак, оскільки слухання проводитиметься через відеозв'язок, вхід до зали судових засідань не надаватиметься.

Крім того, згідно з поданнями сторін, інформація про майбутні слухання у Регіональному адміністративному суді, заплановані на певний тиждень, розміщувалася на офіційній дошці оголошень суду із зазначенням відповідної зали судових засідань. Сама дошка оголошень знаходилася всередині будівлі суду у вхідній зоні.

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом.

22 жовтня 2020 року усне слухання відбулося, як і було оголошено, через відеозв'язок. Суддя була присутня у залі судових засідань у приміщенні суду, звідки вона приєдналася до відеоконференції, тоді як секретар провадження та сторони провадження, а також двоє свідків, приєдналися окремо через аудіо- та відеозв'язок у реальному часі.

Після офіційного відкриття онлайн слухання адвокат заявника повідомив, що у нього виникли проблеми зі з'єднанням. Зокрема, він поскаржився, що чує гучний фоновий шум, і що він ледве або лише частково може стежити за слуханням. Секретар та один із двох представників муніципалітету вийшли з відеоконференції та увійшли знову. Під час слухання суддя відкрила провадження щодо дослідження доказів.

Адвокат заявника заперечив проти проведення слухання через відеозв'язок, стверджуючи, що це є порушенням принципів публічного слухання та рівності сторін, гарантованих статтею 6 Конвенції. Він наполягав на тому, що принцип безпосередності у кримінальному провадженні вимагає, щоб усні слухання відбувалися за допомогою комунікаційних технологій лише в тому випадку, якщо не існує інших можливостей, які б дозволили уникнути або мінімізувати втручання в основоположні права. Він також стверджував, що громадськість не могла жодним чином брати участь у слуханні, оскільки воно проводилося через відеозв'язок.

Головуюча суддя продовжила слухання через відеозв'язок, не відреагувавши на заперечення адвоката заявника, підтримані одним із юридичних представників муніципалітету. Наприкінці слухання адвокат заявника знову послався на свої попередні подання та додав свої підсумкові аргументи.

У протоколі слухання зазначено, що від зачитування протоколу слухання відмовилися, що сторони читали його на екрані та їм буде надіслано невідкорегований протокол слухання. Потім суддя закрила слухання, не відреагувавши на заперечення щодо проведення слухання через відеозв'язок, висунуті адвокатом заявника та підтримані одним із юридичних представників муніципалітету.

15 березня 2021 року Регіональний адміністративний суд відхилив скаргу заявника як необґрунтовану та залишив без змін постанову про накладення стягнення, включаючи штраф у розмірі 6 600 євро, із заміною на п'ять днів і чотирнадцять годин позбавлення волі у разі несплати. Він також зобов'язав його сплатити витрати у розмірі 1 320 євро за провадження у цьому суді.

Стосовно заперечення, висунутого заявником щодо проведення слухання через відеозв'язок, Регіональний адміністративний суд послався на розділ 3 пункти 2 та 3 у поєднанні з розділом 6 пунктом 1 Допоміжного закону про адміністративне провадження у зв'язку з COVID-19, згідно з яким було можливо проводити слухання у формі відеоконференцій. Суд постановив, що порушення принципу рівності сторін не було, оскільки всі учасники брали участь в усному слуханні через відеозв'язок. Коли адвокат заявника поскаржився на проблеми з якістю звуку, головуєча суддя

розпорядилася вжити заходів, а саме щоб певні учасники вийшли та увійшли знову, доки якість звуку не стала такою, що всі учасники могли чути без перешкод.

Крім того, на дверях зали судових засідань (з якої головуюча суддя брала участь в онлайн-слуханні через відеозв'язок) було розміщено оголошення, на якому відображалася інформація для доступу до відеоконференції, на випадок, якщо хтось із представників громадськості забажав би взяти участь в усному слуханні. Доступ до усного слухання через відеозв'язок можна було легко здійснити, ввівши цю інформацію для доступу у смартфон. Однак у цьому випадку жоден представник громадськості не взяв участі в усному слуханні.

15 квітня 2021 року заявник подав скаргу до Конституційного суду. Він стверджував, *inter alia*, що права, гарантовані статтею 6 Конвенції, повинні бути забезпечені незалежно від статей 3 та 6 Допоміжного закону про адміністративне провадження у зв'язку з COVID-19, і що ці права не обмежуються цими положеннями. Він стверджував, що Регіональний адміністративний суд помилково застосував судову практику ЄСПЛ, згідно з якою фізична присутність обвинуваченого може не вимагатися за певних обставин, оскільки це стосувалося апеляційного провадження, а не провадження в першій інстанції, як у його справі. Заявник також стверджував, що під час відеоконференції були постійні проблеми зі звуком, і що обмеження його прав не переслідувало законної мети та не було виправданим у будь-якій іншій формі. Він також заперечував, що інформація для доступу до відеоконференції була розміщена на дверях зали судових засідань, і стверджував, що через це громадськість не могла взяти участь у слуханні.

22 червня 2021 року Конституційний Суд відмовився розглядати скаргу заявника через відсутність перспектив успіху. У контексті Допоміжного закону про адміністративне провадження у зв'язку з COVID-19 він послався на одне зі своїх попередніх рішень, що стосувалося цивільної адміністративної справи, в якому він постановив, що проведення усних слухань з використанням відповідних комунікаційних технологій як захисний захід проти COVID-19 не порушує право на усне слухання, гарантоване статтею 6 Конвенції. Конституційний Суд дійшов висновку, що правові питання, які розглядаються у справі, не потребують спеціального конституційного розгляду, і передав рішення до Верховного адміністративного суду.

18 січня 2022 року Верховний адміністративний суд відхилив позачергову касаційну скаргу заявника. Він зазначив, *inter alia*, що з огляду на обмеження свободи пересування та міжособистісних контактів, введені через COVID-19, законодавець 13 травня 2020 року розширив використання технічного обладнання для передачі аудіо та відео відповідно до Допоміжного закону про адміністративне провадження у зв'язку з COVID-19 на «усні слухання, допити, огляди тощо», «усні слухання, які в іншому випадку довелося б проводити на місці» та отримання «доказів» на обмежений період часу, а саме до 31 грудня 2020 року. Відеоконференція була проведена 22 жовтня 2020 року, тобто в межах встановленого строку.

Заявник скаржився на те, що йому не дозволили взяти участь особисто (а не віртуально) у слуханні, що проводилося у Регіональному адміністративному суді, хоча цей суд засідав як суд першої інстанції. Крім того, він скаржився на те, що громадськість була виключена зі слухання, і ставив під сумнів, чи дійсно інформація для доступу була розміщена на дверях зали судових засідань. Нарешті, заявник стверджував, що було порушено його право на ефективний захист адвокатом, стверджуючи, що він та його адвокат фізично перебували в різних кімнатах, що унеможливлювало будь-яку конфіденційну розмову між ними під час відеозв'язку. Він посилався на пункт 1 та підпункт «с» пункту 3 статті 6 Конвенції.

Оцінка Суду

Суд насамперед зазначає, що ця справа стосується слухання, проведеного Віденським регіональним адміністративним судом через відеозв'язок 22 жовтня 2020 року. Між сторонами не заперечується, що відбулося усне слухання і що заявник мав можливість взяти в ньому участь. Таким чином, цю справу слід відрізнити від тих справ, у яких усні слухання проводилися за відсутності обвинуваченого. Центральне питання у цій справі стосується скоріше способу проведення слухання та способу участі в ньому заявника, а саме через відеозв'язок.

Щодо відповідних заходів, вжитих Австрією на початкових етапах пандемії, Суд зауважує, що вже 20 березня 2020 року Парламент прийняв Допоміжний закон про адміністративне провадження у зв'язку з COVID-19. Редакція, чинна у відповідний час, прямо дозволяла проведення усних слухань, допитів, оглядів, отримання доказів тощо за допомогою відповідного технічного обладнання для передачі аудіо та відео. З цього випливає, що в національному законодавстві існувала чітка правова основа для проведення слухання у справі заявника через відеозв'язок. Суд також зазначає, що Конституційний Суд роз'яснив, що Допоміжний закон про адміністративне провадження у зв'язку з COVID-19 не обмежував обов'язок проводити усне слухання, гарантоване статтею 6 Конвенції.

Крім того, його адвокат не заперечував проти проведення слухання через відеозв'язок до того, як слухання фактично відбулося, а зробив це лише після його початку. Як також зазначив Уряд, заявник та його адвокат могли вільно бути присутніми на слуханні, підключившись з одного і того ж місця, на одному або двох різних пристроях. Дійсно, Віденський регіональний адміністративний суд не зобов'язував заявника та його адвоката брати участь у слуханні через відеозв'язок з двох різних місць. Вони могли вільно організувати свою участь окремо або спільно. Крім того, вони могли наводити аргументи та ставити запитання свідкам.

Щодо питання технічних проблем зі з'єднанням, порушеного заявником, Суд зауважує, що, згідно з протоколом слухання, проблеми зі звуком виникали двічі. Обидва рази проблема була легко та швидко вирішена. Однак найважливіше те, що в протоколі далі зазначалося, що від зачитування протоколу слухання відмовилися. Іншими словами, сторони, а отже, і заявник та його адвокат, погодилися, що

протокол не буде зачитуватися наприкінці слухання. Однак така можливість дала б їм нагоду вимагати, наприклад, внесення до протоколу зауважень про постійні проблеми зі звуком. Проте вони цього не зробили. Тому Суд не може погодитися з аргументами заявника у цьому аспекті й робить висновок, що у нього недостатньо доказів, які б свідчили про наявність постійних технічних проблем під час усного слухання, проведеного через відеозв'язок, і про те, що заявник, таким чином, не зміг ефективно брати участь у провадженні.

Вищевикладених міркувань достатньо, щоб дозволити Суду зробити висновок, що за обставин цієї справи заявник мав можливість повною мірою скористатися своїми правами щодо проведення усного слухання незважаючи на те, що воно проводилося через відеозв'язок для всіх учасників провадження. Відповідно, не було порушення статті 6 Конвенції стосовно права заявника на усне слухання.

Суд насамперед зазначає, що громадськість не була формально виключена зі слухання, проведеного через відеозв'язок. Однак фактична перешкода може суперечити Конвенції, так само як і юридична перешкода.

Суд зауважує, що під час провадження Уряд подав фотокопії двох фотографій; на одній згадане оголошення вільно висить на дверній ручці, тоді як на іншій воно частково затиснуте у дверній рамі. Ніщо не було доведено до відома Суду, і він не бачить жодних підстав сумніватися в достовірності цих фотографій.

Суд зазначає, що між сторонами не було суперечки про те, що інформацію про слухання, що відбудуться у Регіональному адміністративному суді в певний тиждень, можна було легко отримати, ознайомившись із дошкою оголошень цього суду, яка знаходилася в його будівлі. Незважаючи на пандемію COVID-19, що тривала, доступ до будівлі суду залишався можливим. Інформація про те, що слухання проводилося у формі відеоконференції, у свою чергу, була доступна або на дверях зали суду, зазначеної на дошці оголошень, або, якщо ні, суддя, яка головує на слуханні і яка сама була присутня в залі суду, могла б поінформувати будь-кого, хто заходив до зали, про можливість взяти участь у відеоконференції. Отже, Суд може погодитися з тим, що за конкретних обставин цієї справи відображення номера зали судових засідань головуєчій судді на дошці оголошень було достатнім компенсаційним заходом для забезпечення належного інформування громадськості та ЗМІ про місце проведення слухання.

Виходячи з вищевикладених міркувань Суд зробив висновок, про відсутність порушення статті 6 Конвенції.

Висновки

Відсутність порушення пункту 1 та підпункту «с» пункту 3 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 09 грудня 2025 року й набуло статусу остаточного 09 березня 2026 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом.